

Vlaams
Parlement

ingediend op **591** (2015-2016) – Nr. 2
6 april 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Robrecht Bothuyne

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Andries Gryffroy

betreffende het innovatief delen en financieren
van zonne-energie

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Katrien Partyka;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

591 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	6
Gebruikte afkortingen	9
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 8 juni 2016 de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Andries Gryffroy betreffende het innovatief delen en financieren van zonne-energie (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 591/1).

De gebruikte presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Andries Gryffroy heeft de conceptnota opgesteld omdat hij een onbenut PV-potentieel ziet. Hij maakt eerst duidelijk over wat het niet gaat. Zo gaat de conceptnota niet over het verkopen van productieoverschotten van bestaande zonnepanelen door particulieren. Daarvoor kan zoiets als een slimme meter dienstig zijn. Het gaat ook niet over het leggen van kabels naar de burens om daar overschotten aan kwijt te kunnen. Klassieke coöperatieven zoals in windenergie zijn dan weer onderhevig aan nogal wat financiële en fiscale beperkingen. Groen-Brussel heeft het interessante voorstel van 'zon aan huis', waarbij huurders van appartementen bij de stad Brussel zonnepanelen kunnen vragen op de gebouwen van de stadsdiensten. Heel wat gemeenten zijn ook geïnteresseerd, maar zijn gebonden door de wet op de overheidsopdrachten. Een eigenaar van een appartement kan niet zomaar het dak voor zichzelf opeisen, hij moet overleggen met de mede-eigenaars. De conceptnota stelt evenmin een systeem van samenaankoop voor, zoals sommige provincies organiseren, bijvoorbeeld ZONDag in Limburg, noch groepsaankoop.

In zijn conceptnota onderzoekt hij wel de mogelijkheden van innovatief delen en financieren van zonne-energie. Sommigen hebben het geld, maar geen geschikte plaats op de woning, anderen hebben geen geld, maar wel een goede locatie. Investeren op het dak van een ander is dus het kernidee. Alsook manieren zoeken om de elders geproduceerde kilowattuur van de eigen factuur af te trekken. In tegenstelling tot Nederland kan dat in België niet. Hij vindt dat een betere stimulans dan cash terugbetaling.

De spreker maakt een onderscheid tussen grotere installaties en de C2C-markt. Hij ziet enkele obstakels voor grotere installaties. Als de oppervlakte van pakweg het dak van het gemeentehuis niet groot genoeg is, loont het niet, gezien de opstartkost van het platform. Gemeenten moeten daarenboven aan heel wat technische en juridische voorwaarden voldoen.

Om dergelijke regeling mogelijk te maken, is er een decreetswijziging voor het verrekenen van kilowattuur op afstand nodig en moeten de distributienetbeheerders een controlerol krijgen. *Andries Gryffroy* stelt voor om de mogelijkheden na te gaan in een proeftuin. Het komt er op aan de krachten van verbruikers, installateurs en investeerders te bundelen onder een virtueel vehikel dat het traject begeleidt. Dat platform moet onderzoeken: de structuur van het dak, de energieconsumptie van het gebouw, de conformiteit van de elektrische installatie, de vergunningsplicht, de rendabiliteit en de clustermogelijkheden. De spreker ziet vier financieringsmogelijkheden: de investeerder heeft het geld; de investeerder leent het geld; de investeerders verenigen zich in een coöperatieve structuur, wat bij windenergie al gangbaar is; het project wordt gefinancierd door crowdsourcing.

Voor crowdsourcing bestaan er twee modellen: lokaal verbruik met financieel rendement voor de investeerders, de zogenaamde zuiver financiële benadering, en lokaal verbruik gecombineerd met op afstand verrekend verbruik en financieel rendement. In de zuiver financiële benadering krijgt de eigenaar een vergoeding voor het gebruik van het dak en zijn eigen verbruik aan een prijs lager dan de

marktprijs. Het platform bouwt en beheert de PV-installatie, het maakt ook de berekeningen. Als het meer dan 10 kilowattpiek op het net plaatst, dient het een injectietarief te betalen. Installaties van meer dan 10 kilowattpiek worden nog altijd beperkt ondersteund via de groenestroomcertificaten. Het restverbruik dat niet door de eigenaar van het gebouw gebruikt wordt, wordt dan verkocht. Investeerders, bedrijven, kmo's, particulieren, in theorie zelfs de overheid, kopen aandelen en krijgen daar een financieel rendement voor. Na verloop van tijd, bijvoorbeeld na twintig jaar, krijgen ze hun inleg terug, wat vergelijkbaar is met de windcoöperatieven.

Een variant is een model waar het rendement niet louter cash maar deels in kilowattuur betaald wordt. Dat vergt enkele extra partijen. Vooreerst moeten de distributienetbeheerders controleren of de kilowattuur correct verrekend is en de (productie)informatie doorgeven aan de leverancier. Die koopt het restverbruik op en sluit contracten met investeerders. De leverancier moet dus best zowel aan de investeerder als aan diegene die het restverbruik opkoopt, als aan de eigenaar van het gebouw, energie leveren. Als er nog energie overblijft, kan de leverancier het dan verkopen als groene energie aan andere klanten. Een model met verschillende leveranciers is niet haalbaar of rendabel gebleken. Enkel de energiecomponent, niet de distributiecomponent of andere bijdragen of taksen wordt op afstand verrekend. De investeerder zal uiteraard niet het gewone prosumementarief betalen, hij krijgt immers stroom van een groot platform dat het injectietarief betaalt. Ook op de btw bespaart hij omdat hij slechts btw betaalt op de resterende kilowattuur, dus zijn reële verbruik, min de kilowattuur die zijn percentage van de zonnepanelen opbrengen. Het geheel wordt gecontroleerd door de regulator. Mogelijk zal de constructie onderhevig zijn aan de roerende voorheffing. Kortom, het platform brengt aandelen op de markt, kopers krijgen dan dividend en of kilowattuur en na verloop van tijd, bijvoorbeeld twintig jaar, hun inleg terug, wat vergelijkbaar is met de windcoöperatieven.

Om dit in praktijk te brengen zijn er twee decretale wijzigingen nodig, vooreerst de verrekening van de kilowattuur op afstand. Voorts moet de distributienetbeheerder een onafhankelijke rol in het beheren van de productiegegevens krijgen, eigenlijk een bijkomende openbardienstverplichting.

Om die markt aan te boren, is het wenselijk dat de Vlaamse overheid eerst de rendabiliteit en werkbaarheid van het systeem aantoot. Momenteel wordt nagegaan op welke overheidsgebouwen er zonnepanelen mogelijk zijn. Daarna moet er geclusterd worden. De spreker acht de daken van de DBFM Scholen van Morgen een te onderzoeken optie. Het PV-platform dat zonnepanelen op overheidsdaken bouwt en beheert, moet worden aangeduid met een overheidsaanbesteding. De spreker denkt aan het Vlaams Energiebedrijf of het Facilitair Bedrijf als aanbestedende overheid. Het Facilitair Bedrijf krijgt al 800.000 euro uit het Klimaatfonds voor zonnepanelen op overheidsbedrijven. Nadat het hele model geoperationaliseerd is, wordt het best geëvalueerd zodat ook de lokale overheden het kunnen toepassen, eerst voor zon, later eventueel voor wind of andere hernieuwbare energiebronnen.

Wat niet onder de conceptnota valt, is het C2C-model, waarbij de ene consument zijn dak ter beschikking stelt aan een andere voor het plaatsen van zonnepanelen. Technisch zou het mogelijk worden overschotten te verkopen aan een leverancier/marktaggregator. Wat de spreker op het oog heeft gaat echter verder dan het louter huren, waarbij de energie die geproduceerd wordt, gekoppeld blijft aan het EAN-nummer van het gebouw. Alle facetten moeten geregeld worden in een overeenkomst: wie investeert en wie de kilowattuur krijgt, slimme meters, afspraken over het dak, de principes van verrekening in kilowattuur en controle.

In het buitenland zijn er al innovatieve manieren voor het delen en financieren van zonne-energie, bijvoorbeeld Wien Energie. De Sparwinkels hebben hun daken ter beschikking gesteld en aandelen vooral aan hun klanten verkocht, die als rendement aankoopbons krijgen. Stuttgart heeft zonnepanelen geplaatst op het dak van het stadhuis. De volledige portefeuille van het project 'ZonneDelen' in Nederland is op drie maand tijd uitverkocht en de installaties worden momenteel gebouwd. De spreker ziet mogelijkheden in bedrijven- en winkelterrains waar alle gebouwen voorzien worden van zonnepanelen. Als ze er hun club mee steunen, zullen ouders en vrienden bereid zijn zonnepanelen op sporttribunes of kantines te subsidiëren. Bij een school zijn ouders en leerkrachten allicht de eerste gegadigden.

2. Bespreking

Willem-Frederik Schiltz vindt het een interessant voorstel dat past in het regeringsbeleid. Hij informeert of er geen eenvoudigere systemen zijn om de kilowattuur op afstand te verrekenen. En moet de leverancier er altijd bij betrokken zijn? Kan er niet gewoon van het platform een leverancier gemaakt worden?

Robrecht Bothuyne ziet de conceptnota als een goede voorzet voor de minister. Nadat de zonnepanelenmarkt een poos geleden stilviel, is er toch wel weer wat beweging. Zo hebben vierendertig scholen van het GO! samen met Ecopower zonnepanelen geplaatst. Ecopower is een coöperatieve die aandeelhouders rendement bezorgt. De scholen zelf krijgen elektriciteit met een korting van dertig percent. Dat moet uitgebreid worden. De overheid werkt aan een zonnekaart om het potentieel in kaart te brengen. Ook groepsaankopen kunnen een rol spelen. Het zal zaak zijn het concept zo eenvoudig mogelijk te maken. Hoe kan het aantal spelers zo klein mogelijk zijn zodat de investeerders weten van wie ze afhangen? Als ze zowel moeten handelen met een leverancier, een consortium, een eigenaar van een gebouw, valt het hen allicht moeilijker de zaak te vertrouwen.

Johan Danen deelt enkele vaststellingen en doelstellingen van de conceptnota, onder andere dat het PV-potentieel optimaal wordt benut; dat de krachten worden gebundeld; dat het een geïntegreerd proces is. Krijgen de Energiehuizen een rol in het model? In Nederland worden er gemakkelijk investeerders gevonden, maar is hier een rollend overheidsfonds een optie? Dat geld vloeit immers terug naar de overheid en kan buiten de begroting gehouden worden.

Het eerste model bestaat al. De spreker heeft begrepen dat salderen op afstand enkel financieel is en niet door de teller terug te draaien. In Nederland krijgen deelnemers een korting op de energiebelasting. In Vlaanderen worden heel wat facetten van de energiefactuur belast. Hoe ziet Andries Gryffroy dat? Om voldoende samen te sporen met andere instrumenten zoals de zonnekaarten, is coördinatie nodig. Wie kan dat doen? Is het mogelijk om in één klap ook windenergie en kleinschalige biomassa-productie onder hetzelfde model/wetgeving te vatten?

Bart Nevens wijst erop dat het distributienetwerk grote installaties moet aankunnen. Soms is het nodig extra leidingen aan te leggen en daarvoor straten open te breken. Waar in de conceptnota niet over gesproken wordt, is opslag van de energie. Batterijen, opslagcapaciteit, zouden ervoor kunnen zorgen dat de capaciteit van het netwerk niet moet worden vergroot.

Hoewel *Rob Beenders* helemaal achter het doel staat, vindt hij het model te complex. Is het aan de politieke wereld om die technische discussies te voeren, of moet ze niet eerder gewoon de mogelijkheden scheppen en uiteraard duidelijke spelregels? Sowieso acht hij vereenvoudiging nodig.

Minister *Bart Tommelein* ziet het als de verdienste van de conceptnota een belangrijke kwestie op de agenda te zetten. Voor hem is het zaak een systeem te vinden dat snel implementeerbaar is. Hij mist in de conceptnota nadruk op de voorbeeldfunctie van de overheid. Hij informeert naar de hinderpalen en de meest dringende maatregelen. Alsook wil hij graag weten wat op korte termijn mogelijk is voor elke doelgroep, overheid, ondernemingen en particulieren. De minister denkt dat hij door zijn bevoegdheid voor de Vlaamse fiscaliteit zelf wel enkele stimuleringsmogelijkheden heeft.

Tinne Rombouts ziet dat iedereen de doelstellingen deelt, maar de vorm zal nog moeten duidelijk worden. Ze informeert waarom *Andries Gryffroy* de leverancier als tussenpartij noodzakelijk acht alsook waarom hij die wil beperken tot slechts één. De conceptnota mag dan niet over klassieke crowdfunding of coöperatieven gaan, de spreker ziet vooral in coöperatieve structuren mogelijkheden om snel vooruitgang te boeken. Nederland focust daarop. Misschien is de uitdaging net de financiële en fiscale drempels daarvoor te slechten.

Andries Gryffroy ziet ook mogelijkheden in de klassieke crowdfunding en coöperatieven. Vlaanderen stelt daar heel wat meer beperkingen aan dan andere landen. Wat de modellen in de conceptnota betreft, zouden eenvoudigere schema's gewoonweg onrealistisch zijn op dit moment. In het schema staat één leverancier, die eventueel ook het platform kan beheren. Een contract tussen leverancier en andere partijen is noodzakelijk om overschotten over te kopen en investeerders rendement te geven. Uiteraard hoopt de spreker dat een en ander eenvoudiger zal kunnen, maar dat zal allicht niet mogelijk zijn in alle situaties. Precies om dat uit te vissen, wil de spreker graag hoorzittingen.

Het is een juridisch huzarenstukje om een mechanisme te vinden waardoor de overheid de daken van haar gebouwen voor zonnepanelen kan ter beschikking stellen. Als een gemeente al zijn daken ter beschikking stelt van een platform, kunnen Energiehuizen er bijvoorbeeld aandelen van verkopen aan de burgers. Uit zijn gesprekken leert de spreker dat er geen gebrek is aan geld, maar wel aan goede projecten. Een rollend fonds is dus niet meteen nodig, wel een duidelijk kader. Het eerste model bestaat inderdaad al, maar is in veel gevallen minder interessant voor investeerders. Hij geeft het voorbeeld van diepvriesbedrijven in West-Vlaanderen die de elektriciteit van windmolens moeilijk aan andere bedrijven kwijttraken omdat die daar enkel de financiële opbrengst van kunnen krijgen en geen vermindering van de kilowattuur op hun factuur. Twee maatregelen zijn daarvoor nodig: de mogelijkheid om kilowattuur te salderen op afstand en een instantie om de productie en het aandeel van de investeerder daarin te controleren.

Minister *Bart Tommelein* concludeert dat het al mogelijk is om het eerste model te stimuleren. Daarnaast moet dan alles in gereedheid gebracht worden om het tweede model mogelijk te maken.

Andries Gryffroy beaamt dat, maar als er met het eerste model gebruikgemaakt wordt van overheidsdaken is een aanbesteding nodig. Omdat het een Europese aanbesteding dient te zijn, vergt het wel een zestal maanden om het juridisch in orde te krijgen. Het Vlaams Energiebedrijf en het Facilitair Bedrijf lijken hem de meest geschikte aanbestedende overheden. Terwijl de voorbereidingen daarvoor lopen, kunnen de nodige decretale aanpassingen dan gebeuren.

Volgens de spreker zijn er ook aanpassingen van Vlaamse en allicht ook federale wetten nodig voor crowdfunding. Ondertussen kan het concept uiteraard al bekendgemaakt worden bij de burgers. Eens er de mogelijkheid is tot op afstand salderen en de distributienetbeheerder controleert, kan er volgens de spreker snel overgestapt worden naar C2C, waarbij er zelfs geen platform nodig is. Tot slot herhaalt hij dat het schema complex lijkt omdat hij alle juridische bezwaren tot in detail uitgezocht heeft en ingecalculerd.

Johan Danen informeert of de onderlinge saldering tot een bepaalde geografische omschrijving beperkt zal zijn, zo niet kan dat leiden tot een ongelijke belasting van het net waardoor de voordelen voor sommigen worden betaald door de anderen. Wat valt er te leren uit het stopgezette project van zonnepanelen op daken van GO!-scholen?

Andries Gryffroy acht het enkel in theorie mogelijk dat er massaal zonnepanelen in een bepaalde gemeente zijn met een congestie van het net aldaar tot gevolg, en iedereen elders minder zal betalen door de saldering op afstand. Het voordeel daarvan is net dat de afstand geen rol speelt. Hij geeft echter projecten met een persoonlijke inslag de meeste kans: de school, de voetbalkantine, familie enzovoort. Batterijtechnologie, de slimme meter, partieel capaciteitstarief zijn inderdaad aanliggende terreinen. Van de huidige duizend megawatt geproduceerd door zonnepanelen bij ongeveer tweehonderdvijftigduizend gezinnen, wordt er bij congestie ongeveer twee tot drie percent uitgeschakeld. Bij een verdubbeling is de congestie in die zones dus vijf tot zes percent.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Robrecht BOTHUYNE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
C2C	consumer-to-consumer
DBFM	Design Build Finance Maintain
EAN	European Article Numbering
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
kmo	kleine of middelgrote onderneming
PV	photovoltaic